

2016-02-23

Sida 1 (2)

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ordförande
Camilla Egberth

Telefon
0141-22 50 01

Mobiltelefon
072 -725 50 01

e-postadress
camilla.egberth@motala.se

Kulturdepartementet

2016-02-24

D a e -
r-<ara 'gsnr
6i:S L

Gestaltad livsmiljö, SOU 2015:88, remissynpunkter från Motala kommun

Sammanfattning

Motala kommun anser att utredningens inriktning och ambitionsnivå är god men att de föreslagna nya målen är alltför allmänt hållna. Förslagen och bedömningarna riskerar att få låg genomslagskraft. Utredningen borde tydligare redovisa vad kvalitet i den gestaltade miljön innebär och sätta in detta i sitt kultur- och samhällshistoriska sammanhang. Alltför få av förslagen är riktade mot kommunerna.

Synpunkter

Det finns många tecken på att kvaliteten i den yttre gestaltade miljön är hotad. Vi har en bristsituation i bostadssektorn, där samhällets reaktion är inriktad på större kvantitet och kostnadspress snarare än kvalitet. Allt oftare används modul- och typhus som är svåra att anpassa till platsens förutsättningar, särskilt vid förtätning i befintliga bebyggelsemiljöer. Tillfälliga bostäder och lokaler för nyanlända riskerar att bli permanenta provisorier där kvalitetsaspekterna sällan hunnit beaktas. Kommunernas möjlighet att hävda kvalitetsaspekter i myndighetsutövningen är starkt begränsad. En rad utredningar, senast Planprocessutredningen, föreslår ytterligare inskränkningar. Resultat av den tidigare utredningen, *Framtidsformer*, till exempel att det offentliga byggandet ska vara förebildligt och lagkravet att miljön skall vara estetiskt tilltalande, urholkas successivt. Rättstillämpningen visar att hävdande av kvalitetsaspekter ofta betraktas som ogrundat tyckande från myndighetens sida och att det är svårt att få till stånd åtgärder vid eftersatt underhåll. **Behovet av en översyn av samhällets totala förmåga att hävda kvalitet i den gestaltade miljön är således stort.**

Jämfört med *Framtidsformer* har Gestaltad livsmiljö ett vidare fokus på all miljö som omger oss och är utformad av människan. Det är samtidigt en styrka och en svaghet. Att en god gestaltad livsmiljö skall vara en grundläggande tvärsektoriell princip som tillämpas i andra politikområden som t ex hållbar samhällsutveckling, miljö, folkhälsa, integration och delaktighet är en utmärkt tanke. **Men det breda perspektivet medför också att det blir svårt att få tillräcklig konkretion i analyser och förslag.**

Målen i *Framtidsformer* var tydliga och uppfattbara. De har haft betydelse för utvecklingen inom arkitektur och stadsutveckling. **De nu föreslagna målen är mer generella och riskerar därför att få ett sämre genomslag.** Flera av de gamla målen, till exempel *Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till*

vara och förstärkas, anses nu vara inarbetade i andra sammanhang och kan enligt utredningen därför tas bort. Det riskerar tvärtemot utredningens ambition att medföra att sambanden blir otydligare med andra områden som till exempel kulturpolitik.

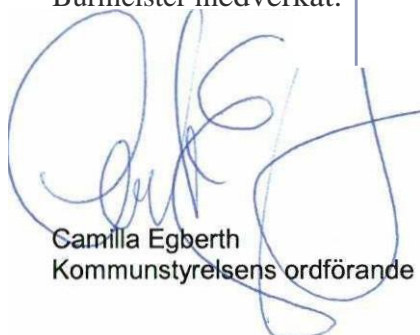
Gestaltad livsmiljö innehåller många vällovliga förslag till förändringar, dock utan ny lagstiftning. För att få verklig effekt måste förslagen följas upp med långsiktigt stabila ekonomiska åtaganden från statens sida och med tydliga instruktioner till berörda myndigheter. Under rubriken *Bedömning* redovisas ytterligare analyser av förhållanden som bör förändras och idéer till hur det kan ske, men utan konkreta åtgärdsförslag. **Det är en stor brist att utredningen inte redovisar någon ambition att följa upp bedömningarna med analyser eller förslag.**

Behovet av ökad kunskap är en nyckelfaktor. Det gäller såväl för alla dem som professionellt arbetar med gestaltning av vår livsmiljö som för politiker och medborgare. Och det gäller både sambanden med andra områden, till exempel miljö, folkhälsa och delaktighet, och frågan om vad vi menar med kvalitet i den gestaltade livsmiljön. Att estetisk kvalitet till skillnad från teknisk är ett juridiskt svårtolkat begrepp bör inte påverka ambitionsnivån negativt men gör uppgiften svårare. Estetisk kvalitet låter sig svårligen administreras fram. En viktig aspekt i kvalitetsbegreppet som inte betonas tillräckligt i utredningen är det kultur- och samhällshistoriska sammanhanget. **Utredningen borde mer ingående ha belyst begreppet estetisk kvalitet och dess konst- och arkitekturhistoriska sammanhang.**

Kommunerna har på många sätt en nyckelroll för vår gestaltade livsmiljö. De är ansvariga för fysisk planering och bygglovgranskning samt för utformningen av den offentliga miljön i städer och tätorter. Dessutom är kommunerna byggherrar för offentliga servicelokaler av olika slag. **Mot denna bakgrund är förvånansvärt få av förslagen riktade mot kommunerna.** Att en statlig myndighet får i uppdrag att stödja kommuner som vill upprätta gestaltningsprogram är bra men inte alls tillräckligt. **Det behövs till exempel även åtgärder för att underlätta rekrytering av personal med tillräcklig gestaltningsmässig, arkitektonisk och kulturhistorisk kompetens** på alla de arbetsplatser i och utanför kommunerna där man arbetar med gestaltning av miljöer. **Det behövs också konkreta förslag för att stödja kommuner i deras ambition att skapa goda offentliga miljöer och att hävda kvalitetsaspekter i offentlig upphandling och myndighetsutövning.** Staten ger i viss omfattning bidrag till kommuner som vill upprätta kulturmiljöprogram. Här bör en samordning ske så att bidrag kan ges även till arbete med gestaltningsprogram för den yttre miljön.

Hantering av ärendet

Kommunstyrelsen har 2016-02-23 godkänt detta remissvar. På tjänstemannanivå har stadsarkitekt Leif Sjögren, bygglovsarkitekt Maria Gren och kulturchef Héléne Burmeister medverkat.

Camilla Egberth
Kommunstyrelsens ordförande